

Литературно ЗЕМЕДЕЛСКО ЗНАМЕ

СЪЮЗ НА ПИСАТЕЛИТЕ
ЗЕМЕДЕЛЦИ В БЪЛГАРИЯ

120 ГОДИНИ ОТ СЪЗДАВАНЕТО НА БЗНС

Българският земеделски народен съюз е една от най-старите политически организации в Европа.

Първооснователите на БЗНС са видни български интелектуалци, просветители и други радатели за социална справедливост и подобряване живота на селското население и целия български народ.

През втората половина на 90-те години на 19 век започват да възникват първите местни земеделски професионално-просветни организации. Те са пряк резултат от недоволството на селските маси от политиката на българските правителства.

Инициатори на идеята за обединението на тези организации са най-будни народни синове, между които учителят от с. Мусина, Търновско Цанко Церковски с написването и разпространението на прочутото Възвание, Янко Забунов, Йордан Пекарев, Димитър Драгиев и още няколко.

„Възвание към българските земеделци“, което призовава местните организации да се обединят в общ съюз, е публикувано в „Селски вестник“ на 20 септември 1899 г. и във в-к „Земеделска защита“ на 10 октомври 1899 г..

Учредителният конгрес на БЗНС се провежда на 28-30 декември 1899 г. в гр. Плевен.

Първоначално организацията има професионално-просветителски характер и си поставя задача борбата за подобряване икономическото положение на селяните и др. Но засилващите се социални проблеми в българското общество в края на 19-ти и началото на 20 в. оказват силно влияние върху облика на БЗНС.

Третият конгрес обявява Съюза за политическа организация.

От 1904 г. ръководна роля в БЗНС играе Александър Стамболийски, който се утвърждава като негов идеолог и водач. Той разработва първата му програма и съсловния принцип, които придават на БЗНС облик на селска съсловна политическа организация.

БЗНС и лично Стамболийски се бори против едноличния режим на монарха и милитаристичния курс на българските правителства. Противопоставя се на възвличането на България в Първата световна война - 1914-1918 г.

Ал. Стамболийски и Райко Даскалов застават начело на Войнишкото въстание през 1918 г.

След националната катастрофа вследствие на войните България е разкъсвана от вътрешни и външни проблеми. Единствената политическа организация, която може да я изправи на крака е БЗНС. И той се справя успешно с непосилната задача, като образува самостоятелно правителство, начело с Александър Стамболийски. Това е едно от най-успешните български правителства както във вътрешен, така и в международен план.

То е свалено незаконно с най-жестокия и кървав преврат в българската история на 9 юни 1923 г.

По-нататък историята на БЗНС е белязана от възходи и падения, разцепления и обединения, борби с външни и вътрешни врагове, предателства и т. н.

Кирил Назъров

БЕЛЕЖИТИ ЮБИЛЕЙНИ ГОДИШНИНИ

На 18 октомври в Бяла черква се състоя тържественото честване по повод 150-годишнината от рождението на Цанко Церковски и 150-годишния юбилей на НЧ „Бачо Киро 1869“.

Програмата започна с Национална научна конференция, посветена на Цанко Церковски с научен ръководител проф. Николай Димитров от ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“. В конференцията участваха и литературни критици и историци, представители на Националния Литературен музей, краеведи: проф. Михаил Неделчев, проф. д-р Цветан Ракъовски, проф. д-р Димитър Михайлов, проф. д-р Светлана Стойчева-Андерсон, доц. д-р Мариета Иванова-Гиргинова, гл. ас. д-р Илияна Димитрова, д-р Радка Пенчева, Катя Зографова, Александър Христов, Нели Кирилова.

Гости на тържеството бяха народни представители, представители на Община Павликени, общински съветници, писатели, директори на училища, читалища, музеи и детски градини, спомоществатели на читалището, наследници на Цанко Церковски.

150 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ЦАНКО ЦЕРКОВСКИ

28.10.1869 - 02.05.1926

СТИГА ДУМИ!

Стига думи, стига плач,
стига сълзи лицемерни.
Сит е горкият орач
на одумки злонамерни!

Сит е целия народ
на усмивки примамливи -
той веч видя техний плод,
знае техний сок горчиви.

Знае вече, че медът
е примесен с яд отровен -
веч години се редят
се на думи - шум вековен.

Стига, братя, празна реч -
голи думи, залъгалки -
за дела е време веч,
стига се ний да сме малки!

Цанко Церковски

В късния следобед бяха поднесени цветя пред бюст-паметника на Цанко Церковски, паметника на Бачо Киро и паметната плоча на дарителя на читалището Ангел Брънеков. Гостите присъстваха на откриването на богата документална и фотоизложба за читалищната история, подредена в малакия салон на читалището. В нея участва и г-жа Ваня Йосифова, която показва своите кукли със специално изработени от нея народни носии. Слово за живота и дейността на Цанко Церковски произнесе проф. Николай Димитров, завеждащ катедра „Българска литература“ във ВТУ „Св.Св. Кирил и Методий“.

Председателят на читалището Анастасия Георгиева поздрави читалищните дейтели и гостите с тържествено слово за 15-годишната история на НЧ „Бачо Киро 1869“.

Читалището получи грамота и специален почетен знак от Съюза на народните читалища в България, поздравителни адреси и подаръци. 210 читалищни дейци, участвали в самодейните състави и живота на читалището през годините бяха наградени с почетни грамоти.

Концертната програма започна с представянето на един специален гост на празника г-жа Фаня де Стелла композитор, пианист и диригент на хор „Хиляди цветя“ в гр. Нойленбах, Австрия, която е правнучка на Цанко Церковски и пристигна специално, за да участва в тържествата. Тя изпълни пиеса за пиано „Танго“. Деца от ДГ „Атанас Неделчев“ рецитираха стихотворения и изпяха песента по текст на Цанко Церковски „Прела баба“. Концертът продължи с прекрасните изпълнения на Детски танцов състав „Мизийска младост“ - гр. Тръстеник с хореограф г-н Росен Маринов.

На 19 октомври, събота, наследниците на Цанко Церковски се събраха на родова среща в Къщата-музей, където разказаха спомени, обмениха снимки и засадиха цветя за спомен от юбилея в градината на музея.

Анастасия Георгиева, директор на Исторически музей - Бяла черква и председател на НЧ „Бачо Киро - 1869“

ВЕСЕЛИ ЗИМНИ ПРАЗНИЦИ! ЧЕСТИТА КОЛЕДА! ЩАСТЛИВА НОВА 2020 ГОДИНА!

Редакцияната колегия на
в. „Литературно земеделско
знаме“ ви пожелава здраве,
любов и топлина!

Успехи във всички начинания,
скъпи приятели!

ПО КОЛЕДА

И по Коледа беше ни тъжно...

Теб те нямаше, татко...

Пред иконата стояхме задружно
в молитва - жив да си, татко...

Пухкав сняг, като бели надежди,
е обгърнал околния свят.
Утре, дядо Мраз с чудни одежди
ще влезе и в моя свят...

От години му искам само едно:
татко при нас да се върне.
Доживяхме това след десет години, но...
Утре спомен дядо Мраз ще прегърне...

Утре пухкав сняг като бели кадели
с пожелания сбъднати светът да обгърне,
любов и щастие всяко дете да прегърне
и благ мир справедливост да върне!

Маргарита Неикова

КОЛЕДА В ПЕРСИН

И в мъката ний пак те празнувахме
на нарите, с каквото дал бе Бог.
Поред иконата целувахме.
А „Попа“ гледаше и благ, и строг.

И с кръст запяваше молитвата.
Подхващяхме като в църковен хор.
Копои във вратите ритаха.
И стреляха над тъжния затвор.

Йордан Борисов

КОЛЕДНА ВЕЧЕР

Коледа дошла е. Спомените стари
заблестяват в чудни светлини.
Благославяйки ни тропат коледари
на ковани бащини врати.

Зимата в снега се свира,
оживяват клонки на ели
и сред спомените идва мама
със кравая и отрупани софри.

Глъч и радост в млади, стари,
под котела бъдникът гори.
С натежали стъпки коледари
коледуват с коледни игри.

И поднесъл щедро дари
стар баща със вино ги пои,
сладкодумно благославят коледари
челяд, дом и старини.

Коледна елха, детски шум и врява,
просълзена гледам във захлас
и се радват, както радваше се мама,
в своята душа без глас.

Живка Танчева

НОВА ГОДИНА

Ела със тишината бяла,
с еленовия царствен впряг,
с любовта в очи изгряла,
с магията на цъфнал сняг.

Ела с мечтата на сърцето
за спорен труд и доброта,
с усмивка чиста на лицето,
с наздравича за красота.

Влей светлина в душите млади,
дай пълна къща със деца
и злато в ниви, цвят в ливади,
над люлки светнали лица.

Танцувай в синьото пространство,
окичена от снежен цвят.
С прегръдка сгрей ти всеки странник,
мир дай на тоя бурен свят!

Пенко Керемидчиев

ЧЕСТИТ РОЖДЕН ДЕН!

С пожелание за здраве и незабравя на всичко написано
Надежда Цанева - 14 октомври
Димитър Южнянин - 16 октомври
Петко Огойски - 1 ноември
Кирил Назъров - 2 ноември
Георги Козарев - 6 ноември
Цоньо Неделкин - 16 ноември
Георги Пеев - 4 декември
Тодор Цанев - 11 декември
Владимир Джаферов - 12 декември
Живка Танчева - 14 декември

ДА СИ СПОМНИМ...

Петко Згалеvски - 1 октомври
Петко Казанджиев - 22 октомври
Ана Василева - 23 октомври
Петър Илиев - 27 октомври
Христо Радев - 3 ноември
Стефан Попгеоргиев - 27 декември

ОСТАНАХА В МИНАЛОТО ДНИТЕ

на детството ограбено, мечтите.
В полет устремен напред аз дирех правдата навред.
Протягах за приятелство ръце, но срещаха ме погледи студени към мен ехидно устремени.
Отвърщаха с гримаса и насмешка: Човече, ти си в грешка!...

О, кой счупи онзи мост, по който минаха на детство ми дните?
Крадец жесток ограби моята вяра, през коварната ръка на звяра...
През кладни, лагери, бесила нашата борба премина за тебе свята, ти една обичана от всички СВОБОДА!

Петко Згалеvски

ЖАДУВАН СВЯТ

Пред очите ми се срива отшумява жадуван свят, време за илюзии измина, друг настана, вред познат.

С пусти ниви и ливади и заводи с участ зла, с хора бедни стари, млади, с нищета и теглила.

Още вият грозни хали и вините си делят, но, Родино, ти едва ли ще простиш за този ад.

Вярвам утрешната младост да намери верен брод и възвърне глътка радост в изтерзания народ.

Както да тече животът, знам, че ти си моя рай. Минал своята в труд Голгота, тук оставам с теб до край!

Петър Илиев

ОБРЕЧЕН СВЯТ

Живях в един заблуден свят, свят примитивен, ляв. Опръскан с кръв, червен на цвят, пораждащ злоба, гняв.

Там тъпият е с висок пост, номенклатурен ас, израснал с клеветата, с донос и с диплом трети клас.

Не си ли наш, те водят враг, животът ти е сив. Злобари ти подлагат крак. Присъждат им актив.

Жесток актив, подхранващ бес стимул са за канибал. Обречен свят на тъп регрес. Тресавище от кал.

Мирчо Момчилов

ДОНЕСИ МИ МАЛКО ЩАСТИЕ

Иди и донеси ми малко щастие от миналите пропиленни дни.

Ела, и дай ми го като причастие, ограбената младост възкреси!

Иди и намери изгубеното щастие и ако можеш времето върни.

Седни. Ръка в ръката ми вплети и с мене утрото несигурно срещни.

Надежда Цанева

ЗЕМЕДЕЛСКА ИДЕЯ

Тя плени сърцата млади, умовете завладя и ни жар и сила даде за великата борба.

Ние обичахме земята плодородните бразди, где бе пот обилно лята от деди и прадеди.

Беше тежък труд труда ни, но даряваше ни с плод, който всички хора хранят и поддържа цял живот.

Затова до днеска ние носим я в гърди и в сърцата ни ще бъде, докогато победи!

Цоньо Неделкин

ТАНЦ

По цветистата ливадка близка едри капки дъжд залписка. А защо край нея няма дъжд? Няма дъжд на шир и дълж!

Интересен дъжд, нали само по ливадката вали, весел смях и звън се чуват... Капките с цветенцата танцуват...

Кирил Назъров

ПОЖЕЛЕНИЕ

Да свършат най-сетне годините сиви! Години нормални да дойдат за нас и щедри, без ледени виелици диви да стоплят душите сковани от мраз.

Да грейнат лицата с усмивки красиви и чедо човешко да стане тогаз: децата на воля да растат щастливи, простора да пълнят с радостен глас.

И нашата Родина мъничка, но мила да бъде облечена в сърма и свила; в чертога ѝ благост навред да се лей.

И нека все спорни години да среща, да храни чедата си с обич гореща и в бъдното нейният дух да живей!

Харалан Недев

КРАЙ ОГНИЩЕТО

-Дядо, - пита внукът мили, - ти защо си бил в затвора и с тояга са те били там онези лоши хора? Тях, сега при Свободата, ще ги съдят ли, кажи ми, че са чернели душата на безброй мъже любими?

-Синко, - гледам ги в тълпата и се чудя, и боли ме, на палачите децата, само че под друго име, тичат първи, вдигат врява и наместват се в креслата, и така до днес остава неосъден Сатаната...-

Развълнувано момчето от сълзите, тихо рече: - За годините проклети няма да те питам вече!

Стоян Колдов

НОВА ГОДИНА

С блага вест е долетяла като лястовица бяла, като приказка красива, над Родината ни дивна. Светят нейните ръце. Що ли носи от сърце?

Тя с усмивка лъчезарна пожелава на България дни безгрижни, благодатни, с натежали ниви златни. Грозде, плодове и вино, с песни цялата година. И възрастните да са здрави, всяко зло да ни забрави. А децата ученолюбиви да са весели, щастливи.

Цветан Лалов

ПЛАКАЛА Е...

Плакала..., не плакала не зная! Може би с клепки натежали, тази нощ една звезда към рая е вървяла с тия нощни хали!

Бели сълзи е зимата проляла... Всеки клон е натежал във бяло! Затова нощта е толкоз бяла, взела в длани лунно огледало...

И когато ний сме спали сладко, в сънен унес сме въртели сопа, тя тъй някак бързо и накратко е дошла тъй без и да похлопа.

Свой фенер луната ѝ е дала, водела направо през трънаци. И след толкоз време натежала спряла е в божествени конаци!

Дали Бог на пир я е поканил! Или други пир вещае други? Да я върже с ледени колани, без да чака някакви заслуги...

Или двама влюбени не спали цяла нощ с молитви се тешили тия нощи, тия бели хали докато прекършат сетни сили...

Милчо Присадашки

НЕ МЕ ТЪРСИ

Не ме търси в ливадите зелени где късахме нежна детелина. В младостта ни нямаше промени, не беше сам, бяхме двамина.

Не ме търси по друмища широки или пък по пътечки тесни. Тичахме по всичките посоки, птиците огласяха ни с песни.

Не ме търси във облачета бели, подгонени от вятъра студен. Мечтите бяха отлетели, дъждецът ръсеше по мен.

Не ме търси и в нощи непрогледни, в души ни огният гореше. Бяха тези мигове последни, сърцето още биеше, не спеше.

Не ме търси в полята, из гората и в спомените близки и далечни. Търси ме в обичта останала в душата, в тъгата от раздели тежки, вечни.

Милка Пешева

ДАРЕНИЯ

За в. "Литературно земеделско знаме"

- Георги Козарев - 50,00 лв.;
- Тома Г. Томов от с. Чавдар - 40,00 лв.;
- Петко Огойски - 30,00 лв.;
- Димитър Русев Карамуков от с. Малево, Хасковско - 20,00 лв.;
- Тако Караиванов - 20,00 лв.;
- Петър Петров от с. Кортен - 20,00 лв.;

Скъпи приятели, БЛАГОДАРИМ ВИ!

ЗА ДеСе-ти НОЕМВРИ И ОЩЕ НЕЩО

След изминалите 30 години от 10 ноември 1989 г. равносметката за демократичните промени у нас е и тъжна, и мрачна, и смешна понякога. Това е така, защото още в нейното начало демокрацията беше яхната от хора на държавна сигурност, номенклатурата и други структури на комунистическото управление. Тези хора за кратко време заграбиха доходоносни постове във всички области и натрупаха много пари.

В началото падналата от власт номенклатура беше донякъде смутена, дори изплашена от възмездие, но скоро се окопити, ориентира се в обстановката и почти изцяло превзе лостовете, които трябваше да извършат демократичните промени.

Оттук нататък демокрацията бе опорочена. Парите започнаха да диктуват целия държавен, обществен и всякакъв ред у нас.

Забогатялата върхушка се развихри особено след като разбра, че няма да бъде търсена сметка за престъпленията по време на четиридесетгодишното диктаторското самовластие. Макар че жертвите и издевателствата на тоталитарния режим са неизброими...

Те не бива да се забравят. Трябва да се знае истината. И да се помни историческата истина, която често е изопачавана и фалшифицирана от слуги на политическата конюктура.

Именно за истината през онова жестоко време е разказано в наскоро излязлата документална книга „Погубената България“ на проф. Вили Лилков и разследващия журналист Христо Христов. Те разказват за нерадостните съдби на десетки хора от така наречения буржоазен елит, който е трябвало да бъде унищожен и на мястото му да се настани „елиът“ на новите управници.

Стотици такива хора са въдворявани в лагерите, осъждани по скалпени обвинения, страдали в затворите десетки години и убивани. Ето какво споделят авторите за своята нова книга:

ЛЗЗ

„В България е имало елит преди 9 септември 1944г. индустриалци, банкери, чифликчи, инженери, заможни селяни, трудолюбиви и спестовни хора, проводник на ум, разум и благоприличие. На тях посягат новите хора, които брутално завземат властта с помощта на Червената армия окупатор... Тези хора са неполитическият елит на България. Те са били първи в своята сфера първи са правили индустриални предприятия, били са водачите на общественото мнение. Участвали са във войните и са се връждали с ордени и медали за храброст. Това са хора, които са градили, дарявали са, били са пример за бедни и слаби. На тези хора-лидери им приличае образованието, което бяха придобили в европейските университети, приличаха им къщите, които изграждаха, бизнесът с които се занимаваха, приличаха им и костюмите, и парите...

Написахме тази книга заради бъдещите поколения. Те трябва да знаят, че е имало такива хора в България и пак ще има.

gabriell-e-lit - марката, издателството, арт-платформата... и онова, което е откъд

На 4 декември 2019 марката gabriell-e-lit празнува първия си рожден ден! А това означава, че и проектът за подкрепа на българския творец, на литературата и визуалните изкуства Арт платформа gabriell-e-lit празнува, защото без марката gabriell-e-lit губим лицето си!

Щастливи сме да споделим нашия сайт <http://gabriell-e-lit.com>, в който сме приютили всичките си начинания!

На 6 декември е първият рожден ден на Издателство gabriell-e-lit, издателство за електронна и печатна литература! Какво направихме за една година? Много или малко бе? Създадохме "Картини и багри" - списание за литература и визуални изкуства. Оказа се, че списанието, със своята насоченост и акцент върху взаимодействието между две изкуства - вербалните и визуалните, запълни една празна ниша в българската култура и успя да събере общност от творци, които имат отношение както към думите, така и към формите и багрите, и творят в граничната област между тях, като често пресичат границите. Щастливи сме, че успяваме да дадем платформа за изява и дискусии, щастливи сме, че нашите читатели ни търсят и подкрепят.

За една година осъществихме 4 печатни броя на списанието - експерименталния брой 0/2018 и броевете 1/2019, 2/2019 и 3/2019, като работим върху брой 4/2019, който ще завършим до края на 2019 г.

"Картини с думи и багри" съществува и се развива както като печатно, така и като онлайн издание, които, до брой 3/2019 бяха напълно идентични, но от брой 4/2019 вече няма да е така, тъй като решихме в онлайн изданието да дадем възможност за публикация на по-обемни материали и жанрове, които, накратко, или на части, ще представяме или публикуваме в печатното издание.

Издателство gabriell-e-lit даде живот и на осем електронни книги, като седем от тях ще осъществим и като печатни издания - "На попрището жизнено в средата", стихосбирка на Надежда Александрова-Цанева, "Живота в стих събрах", литературен сборник на Габриела Цанева, "Стъпки по пламъци", стихосбирка на Габриела Цанева, "Алманах Литературно земеделско знаме" - том 1 и том 2, сатирична стихосбирка на Христо Ангелов "След девети, след десети" и третото, юбилейно издание на "Миналото в мен", посветено на 90-годишнината от рождението на Цветана Попкоева. Работим върху още три заглавия, които ще издадем в електронен и печатен вариант. Очаквайте премиерата на нашите печатни книги в началото на 2020-та!

НАШИ ЮБИЛЯРИ

ПЕТКО ОГОЙСКИ - НА 90 ГОДИНИ

Петко Огойски е роден на 1 ноември 1929 г. в с. Огоя, Софийско. Основно образование получава в родното си село, а гимназия - в град София. Учи в СУ "Климент Охридски" и завършва семестриално историко-философския факултет. Внук и правнук на народни поборници, той два пъти е осъждан за своето свободомислие и земеделски убеждения, наследени от баща му. Преминава през ужасите и страданията на 4 затвора и 2 лагера. заради земеделските му убеждения, потомствено наследени от баща му и дядо му. През 1950 г., като войник във Видин, е осъден на пет години затвор за „вражески стихове и заговорническа дейност“. Следват затворите във Видин, Лом, Плевен, Шумен и лагерите в Белене „Първи обект“ и „Втори обект“ на дунавския остров Персин. Тези преживявания и срещите му с хората там, стават основа на трилогията „Записки по българските страдания“, първият том на която излиза през 1994 г. и е преиздаден през 2005 г., 2009 г. и 2019 г.

Живее, работи и твори в с. Чепинци, Софийско. По време на тоталитаризма изкарва прехраната си като селскостопански труженик, сондьор, изкопчия, бояджия и успява да напише и издаде книгите: „Българска кръв“ - стихове, 1972 г., „Шарени истории“ - разкази и миниатюри, 1975 г., „Книга за село Огоя“ - селищна монография, 1977 г., „Трицветие. Трехи от хляб“ - стихове и афоризми, 1981 г., „Голема планина“ - историко-туристически очерк, 1982 г., „Буна за българско“ - исторически разкази и легенди, 1982 г., „Софийска планина“ - историко-туристически очерк, 1983 г., „Чепинци в миналото и днес“ - селищна монография, 1986 г., в съавторство с Николай Ликовски, „Хора и багри“ - историко-публицистична, 1989 г., „Прости изповеди“ - стихове, разкази и други, 1989 г.

Член е на Съюза на българските писатели, на Българското историческо дружество и Дружеството на краеведите в България. Построява в дома си кула, по подобие на средновековните кули в Червен и Търново и създава и поддържа етнографски музей.

Активно участва във възстановяването на БЗНС-Никола Петков, а през 1990 г. е избран за народен представител в Седмото Велико народно събрание от квотата на СДС.

След 1989 г. продължава да твори - издава хумористичния сборник „Сто шила в торба“ - 1991 г., историческата трилогия „Записки по българските страдания“ - том 1 (1995 г.), том 2 (1995 г.), „Трехи от хляб“ - афоризми, сентенции и констатации, 1996 г. (II издание), „Езда на таралежи“ - хумор в стихове, 1999 г., „Повод за живот“ - родово-житейски очерк, 2000 г. (I и II издание), „Записки по българските страдания“ - 3 том, 2000 г., „Животът не е сън“ - обзор на политическите репресии в България от 1940 до 1989 г., издание на АСЕТ, под егидата на Европейската общност на български и английски език, 2001 г., „Манастирът „Св. три светители“ край Чепинци“ - 2002 г., „Капки от кръвта ми“ - стихосбирка, 2002 г., „Един живот за всички и за всички“ - биографична поема, 2005 г. и „Моят дом - крепост българска“ - семеен енциклопедичен справочник, 2007 г.

Член е на БЗНС. От 1992-1993 г. е главен редактор на в-к „Земеделско знаме“, на който активно сътрудничи и до днес, като публикува материали по актуални политически въпроси, както и статии във връзка с историята и идеологията на земеделското движение, художествена проза и поезия. Негови стихове и статии редовно са публикувани и във в-к „Литературно земеделско знаме“ от създаването му през 2012 г. до днес. Петко Огойски се съгласява да стане автор на списание „Картини с думи и багри“ в експерименталния му брой 0/2018 и сътрудничи на изданието и до днес.

РИЛКА МИРОНОВА - НА 60 ГОДИНИ

Родена е през 1959 г. в с. Якимово, област Монтана. През 1991 г. с отличен успех завършва висше образование в СУ „Св. Климент Охридски“, София, специалност „Предучилищна педагогика“. Нейни стихове и разкази са печатани в редица регионални и столични вестници и списания. Автор е на стихотворения и стихосбирки за възрастни и деца. Забележителна е книгата ѝ „Над пропасти от нежност“ с любовна лирика. Член е на Съюза на писателите-земеделци от самото му учредяване.

НА РИЛКА МИРОНОВА

Докоснах струните на песни живи. Ехтят омайни, нежни стихове със порива на чувствата красиви пред вратите на нови светове!

И препрочитам бисерите чисти звезди от пламнал поетичен свят. Запалени скрижалите лъчисти в градината с кристално-вишнев цвят!

Иван Селановски

ЗИМА В ЛОМ

Домът е пригушен в белота. Прозорците помръкнали са само. Заключена е входната врата. Пространството до ек от вик е няма.

Животът се измерва със тъга. Със коловози мъка спотаена. Бръшлян ли диша в смръзнала ръка душата ми от минало и сгряна.

Коминът ти затрупан е със сняг. На каменния праг седи надежда. На времето в неистовия бяг и полети, и падове се вглеждат.

Арената след приказни весла е обосяла скитница в пустиня. Разкъсват мрака нашите тела над пропасти от нежност млечно-синя!

Рилка Миронова

Искам още да продължа за безспорния талант на Френкева, но ще спра, та когато ги чете читателят ѝ да изживее удоволствието от свежия лъх на пролетта, лятото, морето, природата, родния край одухотворено възпети от нея в девет раздела със стихотворения. И същественото - да бъде съпричастен към сърдечния ѝ повик в началото на книгата: „Читателю, нека бъдем заедно в моите съкровени мигове... Иска ми се да проследя поетиката, диапазона на цялата и книга от стихотворения в „Пролетно огледало“, във всичките девет раздела. Но ще цитирам само някой от тях. Ето първи трогващ с едноименното стихотворение „Море като око на гларус свети“:

Море като око на гларус свети,
а пясъкът е топъл като длан,
не ми достигат всичките куплети
за синия ми поглед размечтан...

Не по-малко завладяващи са и стиховете от стихотворението „Пролетно огледало“ във втори раздел. Излъчващи образност, картинност..., когато ги четем:

Небето пролетно шуми,
реди си плочките лъчисти
и бягат зимните тъми
с окапал сняг без бели листи.

Книгата на Милена Димитрова Френкева „Пролетно огледало“ е един венец от свежи, неувяхващи пролетни цветя - набрани от градината на нейната богата душевност!

Иван Селановски

ЗАВЕТНО

От дете си нося в съне и попътно, изначално моя и моя досмъртно, една тръпна жажда, тайна, съкровена на Балкана роден в пазвата зелена сред сестри и братя, усмирен да легна на духа ми скръбен в люлката последна..

Спящата ми майка в сън да ме оплаче, смъртом като срещне своето сираче, слънцето планинско, над Алмаш изгряло, сутрин да пробужда сърцето заспало, привет да ми праща Войкина могила от мен да изтръгне непонятна сила:

С вятър вест да вестне вихром из лъките, думи да разстенат околвръст в горите, на словото мое най-свидните звуци, да обдарят моите внуци и правнуци, от дете невръстно до старец столетен, духом да доземат моя стих заветен, мене да приспомнят със синовна мисъл: за какво живял съм, и думал, и писал!..

Петко Огойски

ЕДНА ПРОЛЕТНА СИМФОНИЯ ОТ ЕДНО ПРОЛЕТНО МОМИЧЕ

През това лято на 2019 г. излезе новата книга на поетесата Милена Френкева „Пролетно огледало“ в издателството на авторката и печат ЕДПРИНТ.

Когато я прочетох, останах крайно изненадан и възхитен от нейното композиционно оформление, като художествен продукт на поезията. Защо? ...Преди години, за първи път се докоснах и запознах с поетичното и патетично творчество на Милена от първата ѝ издадена книга със стихове „Кръговрат“. Тогава тя пишеше, твореше и се оформяше, като една емоционална, талантлива поетеса под фамилията си име Филипова. И, рекох си, след прочита на стихотворенията, че на поетичния хоризонт изгрява едно Пролетно момиче, една поетеса. Но, все още, изпълнена с лелеяни мечти и копнежи, осенени от възторжените полети на младостта. Ала сега, когато издаде новата си книга със стихове „Пролетно огледало“ и тя е в ръцете ми четейки и препрочитайки, неволно улових съществената разлика между първата „Кръговрат“ и „Пролетно огледало“

Пред мен е вече една зряла поетеса, която е изживяла и преодолела метафизическите си наклони от ранните творчески години. Виждаме едно ново тръпнещо начало. От книгата ѝ освежаващо всеки стих, всеки куплет, всяка страница е една симфония, от която струи - поезия! Слухът улавя мелодия.

СЛЕДВОЕННИТЕ ГОДИНИ НА Д-Р РАЙКО ДАСКАЛОВ

Периодът, който изминава БЗНС, за да стигне до изборна победа през 1919 г., е наситен с много трудности. Изминали са шест военни години, през които не е провеждан конгрес, БЗНС няма организационен живот, наложително е да се свика XV-ти конгрес.

С изготвянето на програмата му се заемат Ал. Стамболийски и д-р Райко Даскалов. Изготвя се и проектоустав, който се обсъжда в дружбите. Д-р Райко Даскалов формулира основните принципи на БЗНС: народовластие и трудовата поземлена собственост. За него са еднакво неприемливи и „едрото земевладение и премахването на частната собственост върху земята“. Основно виждане в неговата програма е: „Земята да принадлежи на тогава, която я обработва.“

На XV-тия конгрес се получава известен сблъсък в парламентарната група между хората на Стамболийски и тези на Димитър Драгиев. Д-р Райко Даскалов ръководи конгреса и не допуска да се стигне до разцепление в съюза. Приета е следната резолюция: „Септемврийската революция (1918) беше една неизбежна последица от главоломната и гробокопаческа политика на кривокопач Фердинанд.“

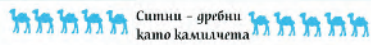
Основната, програмната политическа задача, приета от конгреса е „установяване на народовластие“, разбирано като конституционно парламентарно управление. В програмата отсъства точка за република, макар участниците в него да не се отказват от републиканската идея, но моментът не е подходящ, поради пълната политическа изолация на страната; делегатите съзнават, че приемането на политически курс към установяване на републиканско управление би довело до нови скандали между съседните държави, които са с монархическо управление. При закриването на Конгреса д-р Райко Даскалов държи пламенна реч, с която взривява конгресмените: „Вместо да строим казарми, ние ще строим училища. Вместо да точим ножове, ние ще точим плугове! Това е нашата политика, нашето знаме, нашият девиз и нашият път!“

В изборите през м. август 1919 г. БЗНС е първа парламентарна сила. Ал. Стамболийски трябва да състави правителство. За министър на войната той предлага д-р Райко Даскалов, който има медал за храброст и е завършил школата да запасни офицери, а освен това е бил главнокомандващ Републиканската армия. Д-р Даскалов отказва. Душата му е пропита с дъха на земята и иска да работи за осъществяването на поземлена реформа. Земеделското министерство се оказва тежък ресор. Селското стопанство е в следвоенна разруха: изтощено от реквизициите, от липсата на работоспособни мъже, добитък, коли, с износен инвентар, навсякъде се ширят спекула, мизерия и глад. България губи част от плодородните земи на Добруджа и Тракия, в страната нахлуват десетки хиляди бежанци, които трябва да бъдат оземлени. Първото нещо, което трябва да се направи, е да се подсигури прехраната на населението, а това означава да се модернизира земеделството.

През м. ноември 1919 г. е приет „Закон за търговия със зърнените храни и произведения от тях за прехраната“. Създава се Консорциум, който изкупува храни направо от производителите, но среща съпротивата на търговците житари и по настояване на Междусъюзническата комсия е отменен.

Като философ, д-р Райко Даскалов добре е проучил поземлените реформи на братята Грахки и иска, след като ги осъвремени, да ги приложи в България. С присъщата си енергия и работоспособност, заедно с екипа си, той се заема със създаването на законопроект за „трудовата поземлена собственост“. През м. февруари 1920 г. проектът е отпечатан в десетки хиляди екземпляра и е разпространен из цялата страна. С известна загриженост той констатира: „Макар черния блок и комунистите да лъжеха народа, че земеделците не ще раздават никаква земя и пралят вулгарни агитации, с което попречиха на много нуждаещи се да подадат декларации за земя, досега са оземлени 55 820 семейства.“

СЛЕДВОЕННИТЕ ГОДИНИ НА Д-р РАЙКО ДАСКАЛОВ

Количеството земя, която по Закона за трудовата поземлена собственост ще бъде отчуждена, до този момент не е точно определена, но приблизително ще бъдат отчуждени 2 645 500 декара. От тия декари до 31 декември 1923 г. ще бъдат отчуждени 717 631.5 дек. Остават да се отчуждават още около 1 500 000 декара земя.

За него въпросът за комасирането на земята „се намира още в самото начало на своето развитие“ и първа този от голямо значение въпрос ще излезе на сцената у нас. Само след неговото решаване ще може да се даде един голям тласък на българското земеделско производство. В „Закона за трудовата поземлена собственост“ д-р Райко Даскалов засяга и въпроса за „сдобиване на всяко семейство с дворно място и дом“, което да „важи както за селата и така и за града“. Според закона три родови семейства могат да притежават до 500 декара земя.

Току-що страната се е отърсила от шока във връзка с подписания в Ньой мирен договор и в България избухва Транспортната стачка. Благодарение на разумната политика, която води земеделското правителство, стачката е потушена. Д-р Райко Даскалов с възмущение формулира стачката така: „социалисти и комунисти не направиха стачка против войната, а стачкуваха против земеделското правителство“. След потушаване на транспортната стачка, БЗНС се чувства с укрепна позиция и започва да се готви за самостоятелна власт. Александър Стамболийски успява да издейства от цар Борис III указ за разпускане на избраното преди половин година XVIII ОНС, както и за насрочване на нови избори. Пред представители на печата д-р Даскалов обяснява, че правителството е изправено пред алтернативата или да се откаже от своята програма, или да потърси подкрепа от народа.

Изборите за XIX ОНС се провеждат през март 1920 година при неимоверно разгорещена и ожесточена борба между политическите сили. Главното в случая не е за позициите в бъдещия парламент, а кой ще води съдбините на България буржоазните партии, БКП, или междинната центристка сила БЗНС. В изборите земеделския съюз постига впечатляващ, но непълн успех 29% от гласовете и 110 мандата (от всичко 229). Въпреки това, след известни сондажи за формиране на коалиционно правителство, през май 1920 г. се създава самостоятелен кабинет начело с Александър Стамболийски. В това уникално аграрно-центристко правителство д-р Райко Даскалов поема нов ресор става министър на търговията, промишлеността и труда, без да успее да реализира проектите си за селото. Хомогенното земеделско правителство поема държавното кормило в труден момент. България е в международна изолация, икономически съслана, обременена с непосилни репарации и стари дългове: трябва да издържа окупационните съглашенски части, а след влизането на договора в сила и многобройни контролни органи, да осигури завръщането на пленниците и заложниците, да осигури пенсии за хилядите инвалиди, вдовици и сираци, както и обезщетения на съкратените офицери, да устрои хиляди бежанци и др. Д-р Райко Даскалов е в челните редици на реформаторите в БЗНС, които считат, че България може да бъде извадена от това тежко, ненормално положение и да бъде поведена напред, но само при радикално преустройство на икономиката.

Необходими са реформи ограничаване на едрия капитал, създаване на държавни монополи и превръщане на кооперациите в доминиращ стопански фактор. Д-р Райко Даскалов е за всестранно икономическо развитие на България. Индустрия или земеделие такъв въпрос не бива да се поставя, пише той. „Не може една страна да живее само със земеделие..... Ние сме длъжни да имаме и занаяти, и индустрия, особено оная индустрия, която черпи своите материали от нашето земеделие и нашите подземни богатства..... Само със земеделие страната ни ще бъде като човек с една ръка, а сама ръка и в морето не може да се измие. За да се развива националната икономика, капиталите трябва да се насочат към производството, а не към спекулата, да се създават държавни монополи и кооперативни предприятия в занаятния и индустриалния сектор. Прогресивно да се облагат доходите, дружествата и имотното състояние. Работниците да получават дял от печалбите на предприятията, да се усъвършенства социалното осигуряване“..... препоръчва д-р Райко Даскалов. По въпроса за чуждите капитали, той е на мнение, „че те трябва да се допускат, но не без безразборно и безконтролно.“

Концепцията на Райко Даскалов за развитието на икономиката не се приема от целия правителствен състав. Групата около Марко Турлаков е само за козметични промени, умерените, към които принадлежи и Александър

Стамболийски, са за по-ограничени реформи, против държавните монополи. Това създава определени трудности на стопанския министър, но въпреки това той движи проектите си енергично, настойчиво и с въображение и насоченост за постигане на реални радикални реформи. Консорциумът е трансформиран в Държавно-кооперативна организация за износ и търговия с храни; той не успява да се наложи за общ консорциум, който е подкрепян от по-широките земеделски среди, а по-късно, искане на Съглашенските сили, Консорциумът е премахнат. Д-р Райко Даскалов успява да прокара „Закона за модернизирани на селското производство“. Негова е идеята за обновяване на земеделието чрез „Закона за водните синдикати“ 1920 г. л. Водните ресурси, макар и ограничени, да се използват най-рационално. Предвижда се строителство на язовири, водни електроцентрали, напоителни и отводнителни системи. Строителството им да се извършва не само от държавата, но и на кооперативни начала от водните синдикати, а в тях да влизат: селственици на земя, на воденици, мини и др., общини и окръзи. За водните синдикати предвижда редица привилегии: освобождават се от мито внесените от тях машини и инсталации, отстъпат им се безвъзмездно държавни и общински имоти и др. За строителството на водни съоръжения д-р Даскалов разчита на трудовата повинност, която е въведена вече със закон. В държавната програма за водите на България, той чертае една внушителна, смела и далновидна система. Модернизиранието и напредъка на страната - чрез електрификация (създаване на единна електрическа мрежа), поливно земеделие и съвременно водоснабдяване. Д-р Райко Даскалов е инициатор за изготвяне на Законопроект за горите, който предвижда тяхната експлоатация да се извършва от кооперативни сдружения. През 1921 г. е приет Законопроект за трудовата поземлена собственост (ТПС), но в нов вариант. При неговото обсъждане и подготовка Райко Даскалов, верен на своето убеждение за социална справедливост, държи реформата да бъде социално ориентирана, да се постави в рамките на труда и да облагодетелства колкото може повече безимотни селяни. Той е радетел за кооперативно обработване на земята. Оглавява комисията в УС на БЗНС, която трябва да проучи възможностите за нейното практическо използване. Д-р Райко Даскалов разбира несъвършенството и ефекта на закона спрямо работниците и предлага да се разшири със закони за обществените осигуровки, контрол на работниците върху производството на предприятията и участие в техните печалби, за изглаждане на конфликтите между труда и капитала. Той е вносител на един доста модерен законопроект за социално осигуряване, провален от задружните усилия на лявата и дясна опозиция.

По повод поканата на английското правителство д-р Райко Даскалов да посети панаирите в Лондон и Бирмингам през март-април 1921 г., той е натоварен с отговорна мисия - да обиколи няколко съглашенски държави и да направи сондажи по икономически и политически въпроси. Отпраща се за Женева, след това посещава Брюксел, за да се запознае с предстоящото пристигане на Междусъюзническа комисия в България. Във Франция се среща с видни политици и общественици като Е. Ерио, Леней (член на главната комисия по репарациите), с приятели на България, като полковник Ламуш, мадам Менар-Дориан и много други, като търси съпричастност за намаляване на репарациите, излез на Бяло море и раздвижване на българо-френските връзки. След тази обиколка на Европа, той посещава Лондонското промишлено изложение. В Англия д-р Райко Даскалов се свързва с банките по плащанията на довоенните дългове на България и подписва изгодни спогодби по издължаването им. Не пропуска да посети и разгледа панаира в Бирмингам, индустриални предприятия в Глазгоу и Манчестър, посещава Департамента по морска търговия. Среща се с кмета на Лондон, гостува на английското географско дружество, проучва въпроса със снемане на възбраната на българските имоти в Англия (заради репарациите). Свързва се с асоциацията на английските производители, разговаря с писателя Х. Уелс и много други видни общественици на Англия. В Лондон, в края на м. февруари, започва среща на външните министри на Англия, Франция, Италия, Белгия и САЩ, на която ще се разглеждат въпроси, касаещи Балканите. Д-р Райко Даскалов не пропуска възможността да разговаря със съглашенските политици за излиза ни на Бяло море, за българските преселници от Беломорска Тракия, за диалог с членове на главната репарационна комисия. Въпреки голямата натовареност, той не престава да следи и какво става в България. Тревожи го поведението на Марко Турлаков и неговите големи амбиции за премиерския пост.

статията е подготвена от **Живка Танчева**

по материали от дисертацията на **проф. д-р Димитрина Петрова**

ЖЕСТОКИЯТ НЬОЙСКИ ДОГОВОР

На 27 ноември преди 100 години в парижкото предградие Ньой е подписан договорот, с който победителите от Антантата сключват мир с победената България.

Много са трагичните страници в българската история. Една от тях е Ньойският договор, тъй като от територията на страната ни са откъснати изконно български земи. Големи части от Кулска, Видинска, Царибродска, Трънска, Кюстендилска, Петричка и Струмишка околии са подарени на Сърбия. Беломорска Тракия преминава първоначално под управление на Антантата, след което е предадена на Гърция.

Вследствие на това близо 100 хиляди бежанци напускат изгубените територии и идват в свободна България, а над 600 хиляди българи остават да живеят в чужди държави. Голяма част от тях са убити, други - хвърлени из затвори за това, че не се съгласяват да се откажат от българската си националност.

От онези трагични времена за България (както и за Унгария) започва да се говори, че е държавата, която отвсякъде граничи сама със себе си. Забранено ? е да притежава модерни военни технологии, флот и авиация, задължителната военна служба е отменена, сухопътните сили не трябва да са повече от 33 000 души, включително полицията и др. Над 2 млрд. златни франка са репарациите, наложени на българската държава. Договорът е подписан от земеделското правителство на Александър Стамболийски, който, според легендата, чул писалката, с която слага парафа си Някои невежи нашенски зложелатели на Земеделския съюз и до днес хвърлят обвинения срещу Стамболийски, без да съзнават и признават, че той всъщност спасява България. Ръководителите на някои от великите сили са били готови да я разкъсат още и цялата да я раздадат на съседните държави техни съюзници по време на Първата световна война. Освен това Стамболийски е в затвора и дори оттам е воювал с Фердинанд да не хвърля страната ни в безсмислената Междусъюзническа война.

ЛЗЗ

30 ГОДИНИ ОТ ВЪЗСТАНОВЯВАНЕТО НА БЗНС-НИКОЛА ПЕТКОВ

Спомени на един от участниците в процеса по възстановяването

Няколко изтъкнати земеделци Николапетковисти още отпреди забраняването на Организацията се събрахме в Димитровград на 24 ноември 1989 г. с идеята за възстановяване на БЗНС-Никола Петков.

Имаше представители от различни краища на България: Съратникът на Никола Петков Иван Гинчев от с. Обнова, Плевенско, Крум Хорозов от гр. Русе, Димитър Баталов от Пловдив, Тодор Кавалджиев от Стара Загора, Генко Йорданов и Гочо Желязков от гр. Хасково, Георги Сталев, Дончо Атанасов, Христо Запрянов и пишещият тези редове Тако Караиванов от Димитровград. На срещата обсъждахме различни въпроси във връзка с възстановяване на Земеделската организация. Бяха изказани различни мнения и предложения.

Знаехме, че в София ще се проведе първата национална среща на Николапетковисти от цялата страна. Сутринта на 25 ноември с най-ранния влак заминахме за София. На Централна гара ни посрещнаха наши съидейници и се отправихме към дома на известния поет Йосиф Петров, където предстоеше провеждането на срещата.

На срещата присъстваха 38 Николапетковисти от цялата страна. След встъпителните слова, различни уточнения и разисквания, чрез гласуване беше избран Инициативен комитет за възстановяване на БЗНС-Никола Петков, който да представлява навсякъде бъдещата земеделска организация. Във временното ръководство бяха избрани: Никодим Попов, Милан Дренчев, д-р Сиво Чапаров и експедитът от Шестото Велико Народно Събрание Иван Гинчев. В Инициативният комитет бяха включени 33 души.

Решено бе съюзният вестник да бъде „Народно земеделско знаме“, а националната конференция да се проведе в киносалона „Петър Берон“ в София.

Бяха определени петимата души, избрани за временно ръководство, да внесат в Държавния съвет протокола от събранието и да координират работата по възстановяването на Организацията. Те изпълниха решението на Инициативния комитет.

На 15 януари 1990 г. Народното събрание отмени Закона за забрана на БЗНС „Никола Петков“. Така забранената земеделска организация отново стана легитимна.

Моята лична преценка е, че влизането на БЗНС-Никола Петков в коалиция със СДС не беше далновиден акт. Годишните след това доказателства. Внедрените в тази коалиция бивши кадри на БКП и Държавна сигурност натикаха БЗНС-Никола Петков в ъгъла на политическото пространство.

Тако Караиванов,

с. Малевко, Хасковска област

ПРАЗНИК НА СЕЛО

Велико преселение на градско население!

ПОСТТОТАЛИТАРНАТА ДЪРЖАВА

„Дисидентни“ в управлението, репресирани в забвението.

Атанас Личев

ВЕСЕЛУШКИ, смехушки

от сърцето извират, не ги заглушиха братушки с апетита си коварен дори да не спират...

ЗЕМЕДЕЛСКА идилгия

сънуваме и днеска необразовани, прости, слаби от дългите пости...

Георги Козарев

КОЛЕДНО-НОВОГОДИШНО ОБЕЩАНИЕ

Корупцията щели да ограничат, /което значи да увеличат/, даже в областта по високите етажи на властта!!

МАЛКА НАЦИЯ

ГОЛЯМА БЮРОКРАЦИЯ

Май вече знай се, че новата година 2020/двайсе-двайсе/ ще донесе и ново двайсе на данъкоплатци беззащитни: още управленци ненаситни!

СУРВАКАНЕ

Нова година - нов късмет, Нова година - нов кмет, нова двойна такса смет...

Бодил Розин

И КОКОШКИТЕ ГЛАСУВАТ

Петлю шарен с гребен ален, кацнал на съборен плет, с криле пляска, кукурига, на кокошките намига - кандидат е той за кмет.

Както хората, така и той сипе обещания без брой...

"Ще ви пазя от лисици и от хищните орлици! Из градината ще ви разхождам, всеки ден ще ви оплождам за да снасяте яйца, ваште бъдещи деца! Ще ви защитавам аз правата, докато ми отсекаат главата... А пък после, както иде ред, ще ви спуснат друг петел за кмет..."

А кокошките, и те, горките, със наивна вяра във очите, със надеждата, че ще добруват тичат за петела да гласуват...

Христо Ангелов

ЖИВКА ТАНЧЕВА ЗА ВТОРА ПОРЕДНА ГОДИНА ДАДЕ ИДЕЯТА, РАЗРАБОТИ ДИЗАЙНА И ИЗЦЯЛО ФИНАНСИРА С ЛИЧНИ СРЕДСТВА ЮБИЛЕЙНИЯ КАЛЕНДАР НА В-К "ЛИТЕРАТУРНО ЗЕМЕДЕЛСКО ЗНАМЕ" ЗА 2020 ГОДИНА. БЛАГОДАРИМ ТИ ОТ СЪРЦЕ, СЪПА ПРИЯТЕЛКО! ИМАМЕ НУЖДА ОТ ИДЕАЛИСТИ И ХОРА С ЧИСТИ СЪРЦА, КАТО ТЕБ!

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

РЕДАКТОРИ:

Габриела Цанева
Кирил Назъров
Маргарита Дукова

Предпечат: *gabriel - e - lit*

контакти:

София, 1000
бул. „Дондуков“ №38;
gabrielle@mail.bg

kiril_draguch@abv.bg

интернет:

litzemedelskozname.free.bg
litzemedelskozname.blogspot.com
litzname.blog.bg

litzemedelsko_zname@mail.bg